

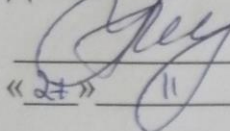
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**Національний авіаційний університет**

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра економіки повітряного транспорту

УЗГОДЖЕНО

Декан

С. Петровська

2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

А. Гудманян

2019 р.

Система менеджменту якості

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни****«Економічна безпека транснаціональних корпорацій»**

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма: «Економічна безпека авіаційного транспорту»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин / кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Самостій на робота	ДЗ / К.р	Форма сем. контролю
Денна	1	105/3,5	17	17	71	(1)ДЗ-тс	Диф.залік тс
Заочна	1	105/3,5	6	6	93	1 К	Диф.залік тс

Індекс: PM-6-051/19-3.5.1Індекс: PM-12-051/19-3.5.1

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Економічна безпека транснаціональних
корпорацій»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 11.01.01-01-2019

Стор. 2 із 11

Робочу програму навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій» розроблено на основі освітньої програми та робочих навчальних планів № РМ-6-051/19 та № РМ-12-051/19 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економічна безпека авіаційного транспорту» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:
доцент кафедри економіки
повітряного транспорту

/Борисюк Ірина Олександрівна/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-професійної програми «Економічна безпека авіаційного транспорту») - кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 25 від «18» 11 2019 р.

Завідувач кафедри

/Ареф'єва Олена Володимирівна/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 9 від «27» 11 2019 р.

Голова НМРР

/Тофанчук Анатолій Тимофійович/

Рівень документа – 36

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 3 із 11	

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	5
2. Зміст навчальної дисципліни	7
2.1. Структура навчальної дисципліни	7
2.2. Домашнє завдання	7
2.3. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	8
2.4. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи ...	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 4 із 11	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз, від 16.10.19 та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати.

Місце даної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Навчальна дисципліна «Економічна безпека транснаціональних корпорацій» відноситься до циклу дисциплін вільного вибору студента та є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця з фінансово-економічної безпеки підприємства.

Метою викладання дисципліни є формування у студентів комплексу теоретичних знань і практичних навичок оцінки та аналізу стану економічної безпеки корпорацій, розробки практичних рекомендацій щодо зниження ризиків їх діяльності та розробки антикризових заходів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення особливостей діяльності транснаціональних корпорацій;
- розкриття сутності та специфіки економічної безпеки в системі корпоративних відносин підприємства;
- вивчення основ організації, ведення та управління корпоративною економічною безпекою;
- дослідження проблем недобросовісної конкуренції і захисту комерційної таємниці, ділової (корпоративної) розвідки, корпоративних захоплень та рейдерства;
- визначення ризиків, оцінка та аналіз стану економічної безпеки корпорацій;
- розробка комплексу рекомендацій для зниження ризиків та підвищення рівня економічної безпеки корпорацій, формування стратегії захисту.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

Знати:

- категоріальний апарат дисципліни;
- теоретичні основи щодо управління економічною безпекою корпорації;
- особливості організації служби економічної безпеки корпорації;
- світові тенденції підвищення рівня економічної безпеки корпорацій;
- особливості недобросовісної конкуренції і захисту комерційної таємниці, ділової (корпоративної) розвідки, корпоративних захоплень та рейдерства;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 5 із 11	

– основні способи організації економічної і майнової безпеки бізнесу, попередження рейдерства.

Вміти:

- здійснювати діагностику економічної безпеки корпорацій;
- ефективно моделювати стан економічної безпеки корпорацій;
- визначати та ефективно використовувати методи управління економічною безпекою корпорацій;
- розробляти рекомендації і пропозиції для зниження ризиків та забезпечення економічної безпеки корпорацій;
- пропонувати економіко-правові засоби захисту від рейдерського захоплення підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін «Комплексна система економічної безпеки авіаційного транспорту», «Економічна безпека комерційної діяльності авіапідприємств», «Управління антикризовою діяльністю авіатранспорту» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Міжнародні стандарти безпеки авіаційного транспорту», «Діагностика економічної безпеки авіапідприємств», «Стратегічне управління економічною безпекою авіапідприємства» та інших.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модулю, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль №1 «Організаційно-економічні та управлінські аспекти забезпечення економічної безпеки корпорацій»

Тема 1.2.1. Транснаціональні корпорації як наслідок інтернаціоналізації виробництва і капіталу

Сутність, критерії визначення і характерні риси транснаціональних корпорацій. Механізм діяльності транснаціональних корпорацій. Етапи розвитку транснаціональних корпорацій. Сучасний розвиток транснаціональних корпорацій в світі і Україні. Наслідки діяльності транснаціональних корпорацій для світової економіки, для економік країн базування і приймаючих країн.

Тема 1.2.2. Економічна безпека в системі корпоративних відносин підприємства

Концептуальні засади економічної безпеки. Світовий досвід забезпечення економічної безпеки підприємства. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки в системі корпоративного управління підприємством. Фактори загроз економічної безпеки в системі корпоративного управління підприємства. Методичне забезпечення ідентифікації та оцінювання загроз економічної безпеки в системі корпоративного управління. Комплексна система економічної безпеки корпорацій.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 6 із 11	

Тема 1.2.3. Служба безпеки корпорації

Служба безпеки як підсистема підприємства. Процедура створення і ліквідації служби безпеки. Особливості управління діяльністю служби безпеки. Особливості підбору персоналу для роботи у службі безпеки. Структура служби безпеки корпорацій. Розвідувальний підрозділ. Контррозвідувальний (детективний) підрозділ. Штабний підрозділ. Особливості діяльності служби безпеки корпорації. Використання послуг Державної служби охорони як альтернатива створення служби безпеки підприємства.

Тема 1.2.4. Недобросовісна конкуренція і захист комерційної таємниці

Сутність і значення комерційної інформації. Комерційна таємниця підприємства. Правові аспекти комерційної таємниці. Механізм визначення переліку інформації, що становить комерційну таємницю. Недобросовісна конкуренція і методи викрадення таємниць підприємства. Форми і методи економічного шпигунства. Шпигунство як спосіб добування інформації, що становить комерційну таємницю. Канали витоку інформації. Охорона таємниць підприємства. Налагодження охорони комерційної таємниці.

Тема 1.2.5. Ділова (корпоративна) розвідка

Передумови виникнення та актуальність ділової (корпоративної) розвідки. Історія виникнення економічної розвідки, її види та напрями розвитку. Специфіка трактування ділової (корпоративної) розвідки та її відмінність від промислового (комерційного) шпигунства. Особливості ділової (корпоративної) розвідки. Роль ділової (корпоративної) розвідки у бізнесі.

Тема 1.2.6. Соціально-економічні передумови виникнення рейдерства

Поняття та ознаки рейдерства в сучасному економічному просторі. Види рейдерів. Основні схеми та учасники здійснення рейдерських операцій. Майнові суперечки і конфлікти в корпоративних підприємствах як джерело рейдерства. Учасники корпоративного підприємництва та правовідносини між ними. Майнові інтереси та права учасників корпоративного підприємництва як джерело виникнення суперечок та конфліктів. Корпоративна відповідальність за порушення норм чинного законодавства.

Тема 1.2.7. Актуальність проблеми корпоративних захоплень та рейдерства в умовах сьогодення

Передумови та періодизація виникнення та закріплення рейдерства в Україні. Типові приклади здійснення рейдерських операцій в Україні. Причини та першоджерела виникнення рейдерства. Законодавчі протиріччя як фактор нестабільності виробничих відносин. Злиття та поглинання компаній, корпоративне захоплення як основа здійснення рейдерських операцій. Стратегії бізнесу, що використовуються при корпоративному захопленні чи поглинанні компанії.

Тема 1.2.8. Способи здійснення рейдерства та формування стратегії захисту

Характерні ознаки рейдерської атаки. Етапи здійснення рейдерських операцій. Основні форми і способи здійснення рейдерства. Протидія рейдерам. Основні

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 7 із 11	

способи організації економічної і майнової безпеки бізнесу. Організаційно-економічні заходи щодо попередження рейдерства. Захист підприємств від рейдерських операцій. Стратегічні заходи захисту від рейдерства. Тактичні заходи захисту від рейдерства.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 « Організаційно-економічні та управлінські аспекти забезпечення економічної безпеки корпорацій»									
1.1	Транснаціональні корпорації як наслідок інтернаціоналізації виробництва і капіталу	1 семестр				1 семестр			
		10	2	2	6	8	-	-	8
1.2	Економічна безпека в системі корпоративних відносин підприємства	10	2	2	6	12	2	-	10
1.3	Служба безпеки корпорації	10	2	2	6	16	2	2	12
1.4	Недобросовісна конкуренція і захист комерційної таємниці	10	2	2	6	8	-	-	8
1.5	Ділова (корпоративна) розвідка	10	2	2	6	12	-	2	10
1.6	Соціально-економічні передумови виникнення рейдерства	10	2	2	6	8	-	-	8
1.7	Актуальність проблеми корпоративних захоплень та рейдерства в умовах сьогодення	12	2	2	8	8	-	-	8
1.8	Способи здійснення рейдерства та формування стратегії захисту	14	2	2 1	9	14	2	1	11
1.9	Домашнє завдання Контрольна (домашня) робота	8	-	-	8	8	-	-	8
1.10	Модульна контрольна робота №1	11	1	-	10	-	-	-	-
1.11	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	11	-	1	10
Усього за модулем №1		105	17	17	71	105	6	6	93
Усього за 1 семестр		105	17	17	71	105	6	6	93
Усього за навчальною дисципліною		105	17	17	71	105	6	6	93

2.2. Домашнє завдання.

Домашнє завдання (ДЗ) виконується в першому семестрі з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу з даної дисципліни.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 8 із 11	

Мета ДЗ: удосконалити теоретичні знання та практичні навички під час вивчення матеріалу навчального модуля.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до «Методичних рекомендацій з виконання домашнього завдання з дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій» для студентів 1 курсу ОС «Магістр» за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»». Час, потрібний для виконання домашнього завдання, – 8 годин самостійної роботи.

2.3. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Контрольна (домашня) робота виконується в першому семестрі з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу з даної дисципліни.

Виконання, оформлення та захист контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до «Методичних рекомендацій з виконання контрольної роботи з дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій» для студентів 1 курсу заочної форми навчання ОС «Магістр» за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства»». Час, потрібний для виконання контрольної роботи, – 8 годин самостійної роботи.

2.4. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладання матеріалу та дослідницький. Крім того студентам надаються індивідуальні консультації (як при зустрічі викладача зі студентом так і через інтернет).

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються навчальні технології: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, кейс, презентація тощо.

Реалізація цих методів здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять, виконанні та захисті домашнього завдання або контрольної (домашньої) роботи, самостійного розв'язування задач, роботі з навчальною літературою тощо.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 9 із 11	

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Економічна безпека та конкурентна розвідка: конспект лекцій: пер. з рос. / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, Л.В. Ширяєва та ін.; за ред. В.І. Захарченка. – О.: Бахва, 2018. – 520 с.

3.2.2. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник / Б.М. Андрушків, Л.Я. Малюта. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. – 180 с.

3.2.3. Крегул Ю.І. Комерційна розвідка та внутрішня безпека на підприємстві: навч. посібник / Ю.І. Крегул, М.І. Зубок, Р.О. Банк. – Київ: КНТЕУ, 2014. – 176 с.

3.2.4. Небава М.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / М.І. Небава, Ю.В. Міронова. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 73 с.

3.2.5. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посібник / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. - Київ: Правова єдність, 2009. – 544 с.

3.2.6. Отенко І.П. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / І.П. Отенко, Г.А. Іващенко, Д.К. Воронков. – Харків: ХНЕУ, 2012. – 252 с.

Допоміжна література

3.2.7. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств: монографія / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. – К.: Видавництво Європейського університету, 2005. – 172 с.

3.2.8. Антикризисні технології в управлінні економічною безпекою підприємства: монографія / М.М. Караїм, В.В. Мартинів, А.М. Штангрет та ін.; за заг. ред. А.М. Штангрета. Львів: Укр. акад. друкарства, 2016. - 250 с.

3.2.9. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

3.2.10. Економічна безпека: навч. посібник / за ред. З.С. Варналія. – К.: Видавництво «Знання», 2009. - 647 с.

3.2.11. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 255 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.2.12. <http://dsp.ua/bezpeka-biznesu/>

3.2.13. https://uk.wikipedia.org/wiki/Транснаціональна_корпорація

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 10 із 11	

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	1 семестр	
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей (5б. х 4 зан.)	Модуль №1 20 (сумарно)	Модуль №1 –
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять (5б. х 4 зан.)	20 (сумарно)	20 (сумарно)
Виконання та захист домашнього завдання	20	–
Виконання, оформлення та захист контрольної (домашньої) роботи	–	40
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>36 балів</i>	–
Підсумкова семестрова контрольна робота	–	40
Виконання модульної контрольної роботи №1	40	–
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку, яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка визначається як сума підсумкових модульних рейтингових оцінок, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка для ЗФН дорівнює сумі балів за виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру та підсумкової семестрової контрольної роботи.

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.8. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека транснаціональних корпорацій»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2019
		Стор. 11 із 11	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				